

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu se de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu, este pre anu 7 fl. v. a. car pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 62. ANULU XIX.

Sabiu, in 5 17 Augustu 1871.

tru celelalte parti ale Transilvanie si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inscrerile se platescu pentru intai' ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Adunarea generala

a Asociatiunei transilvane romane pentru literatur'a si cultura populului romanu.

(Urmare.)

La cuventarea Ilustr. sele dlu vice-pres. respunde dlu vicariu gr. cath. din Fagarasiu Antonelli, bineventandu Adunarea generala, cu care ocaziune transpune Asociatiunei suma amintita de 3265 fl. sacrificiulu romaniloru din districtulu Fagarasiului pre altariulu nationalu dedicatu literatur'e si cultur'e. Unu momentu binefacatoriu pentru inimile impartiale a fostu incatu-va acelu pasagiu din respunsulu dlu vicariu, in carele atinsese, ca cultura populului romanu se va desvoltu progresandu, catu tempu Asociatiunea va fi condusa de presiedinti precum au fostu cei de pana acum.

Dupa citirea raporteloru comitetului venira la rendu disertatiunile. Dlu profesoru de teologia si pedagogia la Institutulu gr. or. din Sabiu si protopresbiteru alu Scaunului Sebiului alu doilea, Ioanu Popescu, a disertatu despre cultura in genere si apoi cu privire la romani; Dlu vicariu, gr. cat. a disertatu in modu monograficu asupra istoriei Fagarasiului, in fine dlu directoru si invetiatoriu alu scolei capitale gr. or. din Fagarasiu, Ioanu Dimitrascu, despre scole. Tote trei fara ascultate cu placere, pentru ca tote trei erau si interesante pentru ascultatori si bine alcatuite de autorii lor. O parte din ascultatori au fostu cam cu putina rhabdare la datele cele multe istorice, dar interesante, citate de dlu vicariu; cu tote ca lucrarea face onore scrietoriului ei.

Urmaza dupa incheerea siedintiei banchetulu. La acest'a toastulu celu dintaiu se aduse de Il. S. vice-presied., pentru Maj. sea Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I., carele se primi cu entusiasm si carui urmandu-i imnulu poporalu, membrii banchetului, sub tempulu esculare, stelera in picioru; Dlu Baritiu radica unu toastu pentru armata Majestatiei Sele Imperatului si Regelu; Dlu Fagarasiu radica pentru Escel. Sea Presied., si dlu Codru Dragusianu pentru Il. Sea dlu vice-presiedinte. Urmu acum unu toastu, potu dice, unulu dintre cele mai frumoase, pentru ca exprima nu numai curtenire seu frase obicinute adese-ori la asemenea ocaziuni, ci adeveruri. Dlu protopresbiteru gr. cat. din Sabiu Ioanu Rusu radica unu toastu pentru banchetulu, carele a contribuitu mai multu la intemeierea Asociatiunei, ba carele se pote dice ca este adeveratulu intemeiatoriu alu Asociatiunei si carele pre langa acest'a si-a castigatu merite neperitoare pentru natiunea si biserica sea: pentru Escel. S. Metropolitulu Andreiu Baronu de Siaguna. Constatamu unu adeveru candu di cem, ca dlu prot. a fostu inspiratu, pentru ca a fostu celu mai norocosu toastoriu in ceea ce privesce frumsetia si tonulu vorbirii si de aceea amu si consimtitu din inima la toastulu celu atatu de bine accentuatu si nimeritu. Dlu prot. gr. or. alu Branului, I. Mețianu, a radica toastu pentru Esc. Sea Metropolitulu gr. cat. Ioanu Vancea.

Dlu colonelu Dobler comandantele garnisoniei toastu pentru progresarea Asociatiunei. Dlu Schullerus, parochulu evang. din locu, atinsese in toastulu seu progresulu celu rapede ala romaniloru si postu viatia indelungata Asociatiunei. Dlu Bistrariu vorbi, in toastulu seu pentru infratire, cu argumente istorice despre necesitatea infratirii romaniloru cu magiarii. Mai radica apoi dlu Elia Macelariu pentru fagarasieni, cari s'au aretatu ospiteli fatia cu membrii Asociatiunei. Toastele ce mai urmara suntu mai de putina insemnate de si fura si bune dintr'esele.

Sera a fostu concertulu datu de domnia Piosu si de domnia Dim'a frati si dr. Nicolau

Popu. Toti concertantii au seceratu aplaudari din partea auditoriloru. Venitulu curatu alu acestei petreceri trece preste 240 fl. si s'a destinatu pentru academi'a de drepturi, ce are sa se infiinteze.

Aceste suntu datele cele mai marcate din diu'a prima a siedintieloru adunarei din acestu anu. Mai marcate suntu inse unele date din diu'a a doua a siedintieloru si adeca partea aceea, unde se desbatu bugetulu anualu. *)

(Va urma)

Cuventulu Il. S. vice-presied. Asociatiunei Iacobu Bologa

la deschiderea adunarei generali in Fagarasiu la 7 Augustu 1871.

Merita adunare! Prea onoratorulu domni si frati!

Candu cautu in pregiuru de mine, mi strabatu inim'a unele simtiri siesi de totu opuse: simtiulu de dorere, de ingrigire si simtiulu de bucuria, de mangaere, de buna sperantia.

Simtu, domniloru mei! o dorere neesprimavera, cautandu si neastandu in midioloculu nostru, in fruntea nostra, pre alesulu nostru conducatoriu, nevedindu pre Escelentia Sea, domnulu Ladislau Bas. Poppu, pre prea demnulu presiedinte alu „asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultura populului romanu“, ocupandu scaunulu presiedintulu, si conducendu adunarea generala cu factulu numai lui propriu, cu aceea intieleptiune rara, care ne facea totu-de-un'a, si dela inceputulu consultatorulu nostre, sa fimu odihniti, sa fimu securi despre bun'a loru finire, si despre rezultatele favorabile cauzei, de care ne ocupamu.

Unu morbu fatalu, care nu de multu ne facu sa tremuramu, ingrigiati forte de vieti'a acestui scumpu, rar barbatu, acestui romanu iubitoriu si iubitu de romani, i rapi puterile trupesci intr'atata, catu i facu imposibile o ocupare mai fatigiosa cu afacerile asociatiunei nostre; nu i permise, a ne demonstra prin fapta si astu anu, precum o facu in anii trecuti, ca de acolo, unde se cere desvoltare de activitate in favorea populului nostru, desulu nu lipsesce, ci aduce ori-ce sacrificiu, contocrandu la cultivarea acestui iubitu poporu; nu i permise, a veni si a ne conduce adunarea generala din astu anu. O dauna acest'a pentru noi toti, domniloru! destulu de mare, destulu de simtibile! O dorere acest'a, domniloru! a carei alinare o amu pote in catuva afla in aceea convingere a nostra, ca iubitu nostru frate lipsesce dintre noi nu din alta cauza, ci numai, pentru ca inca nu e deplinu restauratu, apoi in reconvalescenta confratelui nostru, care ne da fundata sperantia, ca si va recastiga pre deplinu puterile, ca vrea bunulu Ddieu sa ni-lu tiema inca multi ani chiaru in interesulu, in favorea acestei instituti a nostre.

Astiasa fia!

Sa traiasca Escelentia Sea, presiedintele asociatiunei noastre!

Me cuprinde mai incolo, domniloru! unu simtiu de ingrigiare, de nedumerire. Suntu adeca ingrigiatulu de mine insumi, de numele, de reputatiunea mea, candu vedu, ca sarcina, pre carea era sa o porte puterile cele tari si mari, puterile probate ale unui barbatu incaruntitu in ducerea presidialoru, cade asupra mea, care mai multu m'amu ocupatu de servitiulu gregariulu, decatu de chiamarea conducatorulu, si care si acum prea bucuros m'asiu ocupu de celu dintaiu, ca de unulu mai usioru,

*) Fiindu ca publicamu adi cuventarea de deschidere dela adunarea generala, facemu ca ceea-falta parte a raportulu sa urmeze in nrulr viitoriu. Red.

mai potrivitulu facultatiloru mele intelectuali. Cado pre mine cam pre neasteptate acesta sarcina, si me silesce sa me intreb: de suntu in stare a o purta?

Asiu raspunde fara de nici o esitare si a buna seama negativu la intrebarea acest'a, deca nu asiu ave mangaitorea, conscientia, ca me afiu intre fratii mei cei adeverati; intre romani de acei'a, cari si iubescu din adenculu inimei natiunea; cari lucra cu eugetulu celu mai curatu spre prosperarea ei; cari se spriginescu imprumutatu; cari spriginescu pre singuratici chiaru si in favorea totalitatei, si cari — suntu convinsu — me voru sprigini si pre mine la suportarea acestei sarcine, ca prin urmare spriginulu, succursulu domniloru vostre, fratiloru mei! va astupa lacunele, care le aru causu defectuosele mele puteri; ier' inascuta-ve bunalate nu mi va denega indulgentia, pacientia si scusa, de carea amu trebuantia.

Deci in aceste convingeri ve ceru, ve rogu ajutorulu fratiloru, si — siguru despre elu — facu sa dispara tota ingrigirea, si dau expresiune altui simtiu diametralu opusu celoru amintite, simtiulu de bucuria, de mangaere, de buna sperantia.

Mi salta inim'a de bucuria, candu me uitu la acesta adunare, atatu de maratia, candu vedu cati barbati illustri, cati barbati pre deplinu devolati progresulu preste totu si cu deosebire progresulu nationalu romanu cuprinde ea in simulu seu; candu sciu, ca toti membrii acestei stralucite adunari au alergatu incoco cu dorulu celu mai inflacaratu, de a face totu ce se cere spre promovarea literatur'e romane si spre desceptarea, spre luminarea populului romanu.

Domniloru si fratiloru! Presentia domniloru vostre, numerulu celu insemnatu, in care a-ti concursu, mi da curagiulu, me indreptatesce sa constatezu cu multa placere si cu deplina mangaere aletesca, ca a strabatutu sufletele romaniloru, convingerea acea, ca numai desvoltarea facultatiloru spiritali, numai luminarea mintiei, numai cultura cea adeverata norocesce, fericesce pre omu, va noroci, va ferici pre poporu romanu, care fara de vin'a sea sta inca departe, departe de norocire, de fericire. Constatezu cu mare mangaere, cu deplina indestulare, ca domniloru vostre ve jace la inima acesta norocire, acesta fericire a populului romanu, pentru ca ati alergatu din mai tote unghiurile locuite de romani, incoco, ca cu fratii fagarasieni dimpreuna sa ve desvoltati puterile materiali si spiritali, contocrandu spre ajungerea scopulu asociatiunei nostre, care nu e altulu decatu promovarea literatur'e romane si cultivarea populului romanu, va sa dica implinirea conditiunei, dela carea depinde norocirea, fericirea lui. Fatigele, sacrificiele domniloru vostre, domniloru mei! ne garanteza ajungerea amintitulu scopu. Deci in cea mai buna sperantia in unu viitoriu mai fericitu alu populului romanu, si in firma credintia, ca vomu ajunge acestu viitoriu, ve salutu pre domnia vostra, pre autorii lui, pre cei ce ne a-ti acceptatu si ne a-ti primitu cu atat'a doru, cu atat'a caldura cu inima de romanu, si pre cei ce a-ti alergatu incoco cu simtiu de romanu, ve salutu dieu pre toti cu celu mai caldurosulu, cu celu mai cordialulu „bine v'amu aflatu, bine a-ti venit“ fratiloru mei! Ve salutu, si apoi accompaniatu de domnia vostra rogu pre celu de susu, pre Dumnedieulu parintiloru nostri, cu tota ferbintiel'a, sa ne framta ajutorulu seu celu santu, sa ne lumineze, ca consultarile, lucrarile nostre sa produca frupte bune, rezultate coresponditoare scopulu, pentru care ne-amu adunatu!

Dupa acestea ve rogu sa-mi concedeti, a me mai ocupu pacintelu de acestu scopu si a face o revisiune fugitiva asupra midioloceloru ducetorie la elu, precum si unele modeste observari.

„Literatur'a romana si cultura populului ro-

mănu" suntu asiá dara problem'a asociatiunei nóstre. O problema, domniloru, pre carea trebuie sa o rezolvam bine, si cátu de curendu, pentru ca ne facendu acést'a, aru trebui pote in scurtu tempu sa renunciamu chiaru si la existintia nóstra nationala; pentru ca achi'a, care stagnéza astadi, domniloru, se prapadesce; — celu pucinu prea lesne ne amu espune pericolului, de a deveni obiectu séu alu derisului, séu alu vaerarei din partea altor'a, dóue rele cumplite, de care sa ne feréscá bonulu Dumniediu!

Dara asiá e domniloru! ca si noi insine vomu cautá a ne feri de ele cá de focu, pentru ca si cogetulu la o astfelu de posibilitate, de eventualitate funesta ne infióra! Asiá e domniloru! ca suntemu determinati a pasi cu pepturi de feru in contra ei? Asiá e domniloru! ca vomu cu lóta tãri'a sufletéscá, cu lóta seriozitatea, cu lóta energi'a a ne perfectióná literatur'a, a neluminá poporulu?

Déca e asiá, precum naturalminte si trebuie sa fia, apoi sa nu mai dubiteze nime despre aceea, ca ne va succede, a ne rezolvá problem'a bine si corendu. Voindu, vomu ocupá invetiati nostri cu lucrarea neintrerupta in literatur'a romána, si ii vomu intretiené; voindu, vomu procurá teneretului nóstru posibilitatea, de a invetiá ori-ce sciintie, ori-ce arte, industria, comericiulu si economi'a rationala; voindu, ne vomu procurá si ne vomu intretiené invetiatori apti; voindu, vomu intemeá scólele inca necesarie, mici si mari, cu unu cuventu, vomu cautá, cá sa strabata lumin'a pâna si in cea mai de pre urma coliba románéscá!

Ei bine, mi veti dice, dara cum si cu ce sa infintiamu tóte acestea? Aveti dreptu domniloru, ve e la locu, ve e justificata intrebarea. Vine aici intru adeveru, vine de a se cautá, de a se luá in consideratiune midioloculu midiolóceloru, midioloculu, fára de care nu te poti miscá, fára de care tóte planurile nóstre de inaintare pre terrenlu culturai nationalu, s'aru prefáce in visuri, midioloculu materialu, averea, nervus rerum, banii, domniloru, banii si iéra banii.

Marturisescu si eu, si recunosc, ca avem lipsa de sume insemnate, de sume — fat'a cu modest'a nóstra stare materiala — colosale; recunosc si aceea, ca fatalele impregiurári, sub care gemuse românulu státu amaru de tempu, nu i-au concessu a stringe averi, a aduná comori. Recunosc deci si aceea, ca dieu in momentu nu putemu dispune despre atátea sume, sumele, de cáte avemu neaparatá trebuintia. Ve-ti marturisi, ve-ti recunósce insa si domniele vóstre, domniloru, ca numai voia sa avemu, ne putemu castigá si acestu midiolocu de bani neapertu necesariu. Cátu vomu avé voi'a neclatita, cátu vomu fi determinati a ne ajunge scopulu cu ori-ce pretiu, si cu ori-ce lupta licita; cátu ne vomu fi convinsu pre noi insine si vomu convinge pre totu sufletulu románu, ca fára sacrificié din partea nóstra a tuturor'a nici vorba nu póte fi de mantuirea nóstra, e absolutu imposibile estrea

nóstra la limanulu doritu, numai decátu vomu alergá cu totii, dara cu totii voru alergá, toti românii, si 'si voru depune denarii loru la altariulu culturai loru proprie, si-'si voru procurá si aceea prea placota convingere, ca din pucinu lu singurateciloru nostrii celoru multu se compune multulu ce ne trebuie, multulu, care administratu cu conscientiositate si intrebuintiatu intieptiesce, ne ajuta spre a est la limanu.

Avemu multe — multiamita ceriului — multe exemple tocm'a in sinulu poporului nóstru, care vedescu pre deplinu adeverulu asertiuniloru mele. Nu-mi permitu a ve osteni atentiunea cu enumerarea tuturoru acelor exemple imbucuratória, ci ve rogu sa cautati la institutelu cleruriloru nóstre din tempii mai recenti si ve ve-ti convinge, ca conductorii si membrii loru au vrutu si au pututu. Cautati la fratii nostri brasioveni, naseudeni si zarandeni si ve-ti vedé, ca si ei au vrutu, si au pututu, au vrutu si au facutu gimnasie, cari ii glorifica in veci. Lauda si marire tuturoru acestor'a! Dara cautati, cercati, domniloru, chiaru si faptele si rezultatele acestei asociatiuni a nóstre, si ve ve-ti scóte din ele convingerea, ca cine vrea póte.

Sub presiunea astoru-feliu de convingeri s'a planisatu si infintierea si sustinerea academiei románe de drepturi.

S'a sciutu prea bine, ca sum'a de siese sute de mii, receruta spre scopulu acest'a, e colosale, e inspaimentatória, fatia cu puterile nóstre singurateice; s'a sciutu insa si aceea, ca reimpartita dopa cuviintia pre toti românii, devine fatia cu puterile loru colective indata de incassavera, cátu se va produce la acest'a o convingere perfecta despre necesitatea academiei, si o insufletire generala, cá sa-si procure acestu paladiu alu sciintieloru. S'a speratu si se spera cu totu dreptulu, ca intre multele milióne de románi, dóra se voru aflá siese sute de mii, dintre cari sa dea fiacare cáte unu florinu, si sa faca possibile radicarea acestei academii fára de nici o intardiare, sa-si radice siesi insasi prin actulu acest'a celu mai firmu monumentu, iéra védi'e, onórea, glori'a intregi natiuni románe sa o respandéscá preste tieri si preste mári!

Fia cá sa ajungemu cu totii acele dile de o bucuria romána universalé!

Din repórtelu domnului secretariu si alu domnului cassariu ve-ti audi si ve-ti intielege, domniloru, ca inceputulu lucráriloru asociatiunei nóstre si in directiunea acest'a e precum a fostu in celelalte imbucuratóriu, si promitiatoriu de o finire buna.

Cá numai decátu sa ve puteti convinge si despre acést'a, si cá sa putemu incepe lucrárilu, care ne-au chiamatu aici, deschidú cu acést'a si edinti'a adunárei nóstre generale li a XI. —

Despre reuniunile

sasiloru estragemu din „Herm. „Ztg.“ urmátórele:

Tempurile ploioése, recolt'a pre multe locuri necárata si alte ingrigiri, precum buzunariulu, insulfian multor'a temeri ca adunarea generale a membriloru reuniunei abia se va intruni; cu tóte aceste insa inceputulu a succésu. Mai intáiu sosira membri din tienutulu Brasiovilu, cu cari si tempu seninu, nuorii de plóia disparura; astadi Dumineca suntu dilele reuniunei sabiene favorisate de celu mai frumosu tempu, care 'si faéu iérasu inceputulu de-si modestu totusi fórté imbucuratóriu. Din Bistrítia, Sighisiória, Mediasiu, Agnit'a, S. Sebesiu etc. si tienuturi sosira o multime de preoti, invetiatori si economi, cunoscuti si necunoscuti; cam 50 insi participa Sambata sér'a la conferinti'a premergatóre a reuniunei „Gustaw-Adolf“. Finea acestei conferintie o formara salutarea reciproca in „Volk-garten“ unde totu deodata o reuniune militaria inveselira pre óspeti cu arie musicale.

Dopa o bine-venire obicinuita cu trambitie si tiembale, care Dumineca diminéti'a resonau de pre turnu — si care pre venatori i atrase la „darea de semnu“ — avú locu, conformu programei, in biseric'a o predica festiva.

Adunarea generale se tienú in biseric'a spitalului, carea o deschisera superintendentulu Teutsch cá presiedinte, profesorele Heinrich din Mediasiu presintá raportulu generale, care mai târdiu se va si tipari. Mai intáiu trecú fugitivu preste existintia de 10 ani a reuniunei, dopa aceea dedú raportulu de pre anulu trecut. In 10 ani se tramisera de aici mai multu de 14,000 fl. cá succursu banale si aprópe duplu, cam 29,831 fl., se primira din sfara. Sum'a totale din anulu trecut a venitulu e 3893 fl., venitululu intregu 5218 fl., spese 2605 fl., si 2614 fl. fondu curatu in comptulu generale, pre lánge aceea unu fondu de asiediamentu, unu fondu pentru deputati si unu fondu de reserva.

Dopa ce preotulu Michaelis presintá raportulu comisiunei esaminatóre si se vorbi la elu, se dedú cassariulu generale, preotulu Schaffend, pre lánge recunoscinti'a activitátei se, absolutoriulu. Dopa o desbatere mai putienú momentósa despre asiedierea unoru bani, reportá secretariulu generalu Heinrich propunerea despre intrebuintiarea a 2614 fl. 5 xr., despre a cárei trei-párti, pr. 871 fl. 35 xr. erá a sa decide. 82 posturi erau a se considerá, dintre care 36 comune bisericesci transilvane, care petitiunara dopa ajutórie pentru cladirea si repararea de scóle. Dopa o scurta desbatere se primira propunerea comisiunei si se votara cáte 30, 40, 50 fl. pentru fiacare comuna, care petitiunase. Adunarea generale se va tiené in anulu viitoriu in Mediasiu, cu care decisu siedinti'a se incheia.

La banchetulu festivu in otelulu „Imperatulu romaniloru“ participa aprópe 100 insi. 3 siruri de mese erau ocupate, in parte si de femei si fetitie. Cu ocasiunea acést'a se radicara mai multe toasté;

FOISIÓRA.

Omulu si Speranti'a.

De n'asiu avé pre lame o stea suridietória,
A cárei radia dulce sa-mi dea cáte-unu sarutu;
Sa-mi stimpere durerea cea multu consumatória
Si anim'a secata de sórtea ce-amu avutu,

A-siu dice ca-i mai bine, mai bine de s'aru pierde
Din anima sentirea, — ba si viéti'a chiaru;
A-siu dice ca-i mai bine sa dormu sub gli'a verde
Prin carea nu strabate durere si amaru!

De n'asiu avea unu nuntiu ce spiritulu-mi petronde,
De n'asiu avea speranti'a amica pre pamentu,
Sa-mi stérge de pre gene a lacrimeloru unde,
Mi-asiu dá cu bucuria viéti'a pre-unu momentu!

Cáci oh! fára de dens'a eu n'asiu mai fi in stare
Sa portu povar'a sortiei — s'alínu durerea 'n sinu;
Si n'asiu poté sa afli sub ceriuri consolare,
Eterna-aru fi durerea, eternu alu meu suspínu!...

„Privesce 'n giuru de tine oh! anima ingrata“
„Ce ridi cu nepasare de-amarulu ce nutrescu“;

„Privesce 'n giuru de tine la sórtea deplorata“
„In carea martireza nascutulu omenescu“;

„Si vei concede insa-ti fíntiei plangatória“,
„Ca are dreptu sa plánge de némulu omenescu“;

„Vei dá scusare si tu acestei lacrimióre“
„Si vei simti cu mine aceea ce simtiescu!“..

Cându vediu pe scen'a lumei perfidi'a 'ngamfata
Batându-si jocu cu fala de totu ce e sinceru;
Iér' sânt'a dreptate de dens'a profanata,
Lasându pamentu 'n crime si susu sborându la ceriu;

Cându vediu ca celu puternicu cu mána-afurisita
Despóia pre sermanulu supusu si umilitu;
Si fár' de remusicare, cu anim'a 'npietruta,
Si ride risu satanicu de celu nefericitu;

Atunci de n'aru suride speranti'a cea iubita,
Steluti'a mea cea dulce, de nu m'aru linisí,
Petronsu de-a omenimei viéti'a amarita,
Suspínulu si durerea de totu m'aru vestedi!

Cându vediu virtutea 'n lume cu reu remunerata,
Si omulu inocinte calcatu, despretiuitu;
Iér' vitiulu si tradarea luându-si de respata
Favoru, recunoscinti'a, aplausuri de meritu;

Cându vediu in locu de-amóre, concordia, unire,
Urgi'a, desbinarea, domnúdu pre-acestu pamentu;
Cându vediu pre frati rumpendu-si cunun'a de iubire,
Si-unu spiritulu de partide sapându-le momentu;

De n'asiu mai crede iérasu intru-o regenerare
Ce da viéti'a nóua la genulu omenescu;
De nu mi-aru dá speranti'a, tãria, consolare,
Plangendu in condolintia, a-siu stá sa me topescu!

Si cându de alta parte privescu o ginte mare,
Plecându-si fruntea mandra amarului destinu;
Cându vediu natiunea scumpa espusa la 'npilare,
Si patri'a 'necata de lacrimi si suspínu;

Cându vediu marirea nóstra jacându intre ruine,
Si palosiulu celu ageru cadíutu si rugínitu;
Iér' dreptulu si meritalu natiunei orfeline
De gintile straine surpatu, batjocoritu;

De n'asiu diéri prin umbr'a presintelui de jele
O radia de marire ascunsa 'n venitoriu;
De n'asiu sperá ca trece epoc'a-acestoru rele,
Invinsu de suferintia, cu doru a-si vré sa moru!..

Asiá mi sórtea Dóme, asiá i-dispusu cu mine!
In ór'a cea mai trista cându tóte le-amu uritu,
O singura idea, ide'a unui bine,
Me fermeca, me 'neánta, me face fericitu!

Traescu intru speranti'a, sa vina diu'a 'n care
Toti ómenii 'ntre sine sa fia iubitori;
Popórele-asuprite sa scape de 'npilare
Si gíntea mea iubita de-ai sei usurpatori.

Traescu intru speranti'a se fii ferice-odata
Si nici ca-mi mai pasa de cáte patimescu;
Speranti'a me consola, speranti'a me desfata,
Si singura speranti'a mi-dice sa traescu! —

M. T o m a.

celu dintău de superintendentulu Teutsch, care vorbi despre pace, cum M. Sea regele proteje reuniunile, cum împreunarea cu imperatul germanu promite acestei păci și protejeri durată fericită, ceea ce ambii imperati tocmai incheia în Ischl și fini cu unu „sa trăiesca M. Sea regele Franciscu Iosifu I.^a M. Fusz reaminti, cum membrii singuratici se subordina întregului, arată acést'a la reuniunile lor în Germani'a însăși, care acum forméza culmea culturii (? R.). Afara de acesti'a mai țienura multi toaste, între cari indeosebi: Fr. Obert aminti despre invingerile și glori'a Germaniei în lupt'a spirituale, e o voluptate a trăi, dice elu, déca istori'a universale va fi și judecat'a universale. Densulu ilustră contrastele din Franci'a și Rom'a și doresce consecinti'a: desbinarea de Rom'a; vorbitoriulu finesco cu „sa trăiesca rectorulu magnificu Döllinger I.^a, și deputatul în diet'a unгурésca, Rannicher, care dice ca „în Bud'a-Pest'a se invétia tacerea, cu deosebire cându lipsesce prospectulu de a reusi; se facu vorbe multe însă faptele nu corespondu cu ele; asiá avemu (sasi) în Bud'a-Pest'a multi barbati cari tacu, poporul însă sa se țiena de acei'a, cari în fapta spriginescu cuvintele.

Dupa mésa, la 5 óre, se redeschise ierási adunarea generale și se mai resolvira unele afaceri constitutive, care pentru publiculu nostru au putienu interesu.

Meditatiuni

asupra proiectului de unu regulamentu scolasticu, asterntu congresului nationalu bisericescu romanu din an. 1870 de catra comisiunea sea scolastica ad hoc.

(Urmare.)

3. § 75 suna: „Pentru salariulu invetiatorului confessionalu, în ordinea prima, ingrigesce comun'a bisericésca, carea“ s. a.

§ 76 numesce salarie pentru invetiatori, pre care totu de odata, obliga pre sínódele parochiali ale „otari“, va sa dica, ale votá și apoi ale trece în bugetulu anuale alu comunei bisericesci.

În virtutea acestoru §§ avemu isvóre de salarie invetiatoresci, avemu și salarie votate și puse în bugetulu comitetului parochialu. Dar' acum la cine sa se adreseze invetiatoriulu ingagiatu cu cuitanti'a sea, cá sa-si primésca salariulu acordatu? — cându, pre câte luni de odata sa-si faca cuitanti'a? —

Erá dar, bine, cá „Organisarea“:

aa) sa fi insarcinatu pre cineva, sa și numere invetiatoriulu banii, cuveniti lui dreptu salariu; sên, déca este acést'a necesitate provéduta în statutulu organicu, sa fi amintitu dar' §-lu corespondietoriulu alu acestui'a, cá sa nu fia omulu nevoitu, spre a poté întielege, ca ce vrea „Organisarea“ în cutare ori cutare § alu seu, a celí statutulu organicu întregu;

bb) sa fi aretatu, în ce rate sa-si radice invetiatoriulu salariulu seu, în lunarie ori trilunarie. Acést'a pretensiune nici nu cade în sfer'a statutulu organicu.

b) Indetoriirile, compatibilitatea.

1. §. 15 prescrie și scóla de repetitiune;

§ 76 de și prescrie salarie pentru invetiatorii și suplenti scólei poporali inferiori și superiori, dar' apoi nu determinéza, déca aceste salarie suntu de ale trage invetiatorii numai pentru scóla de tóte dílele, sên ca totu pre acést'a plata au sa țiena ei prelegeri și în cea de repetitiune.

Ba inca, cá sa țiena prelegeri în scóla de repetitiune nu obliga „Organisarea“ în nici unulu din §§ sei pre nimenea nici cu plata, nici fára de plata.

Erá dar' bine, déca vrea sa aiba și scóla de repetitiune sa fi ingrigitu, a pune pre cineva, sa țiena și acolo prelegeri, dupa ce obliga prin § 16 — pre junii de améndoué sexele în etate de 12—15 ani, a o frecuentá! —

Si déca voiesce sa oblige pre invetiatorii din comuna, a țiené prelegeri în scóla de repetitiune; apoi § 17 radica plurimulu óreloru de prelegere — pre septamána în scóla de tóte dílele la 25 de óre de buna séma — afara de exercitiile gimnastice, éra § 37 îndetoreza pre unu invetiatoriu, a instrúa celu mai multu 30 de óre pre septamána: atunci dreptatea pretinde, cá, déca cere scóla de repetitiune, a trece invetiatoriulu preste plurimulu óreloru sele de prelegere, prescrie prin § 37, pentru aceste óre sa-i prescria „Organisarea“ o remuneratiune.

2. § 17 și § 37 prescriu óre de prelegere; dar' apoi nu obliga pre nimenea ale padí.

Aici erá bine, cá „Organisarea“:

aa) Obligándu pre invetiatorii engagiatu la scólele nóstre confessionali preste totu, a padí órele de prelegere cu scumpetate, sa prescria nisce orenduiele și pentru invetiatorii, cari suntu totu de odata și cantori, cá sa nu póta negrigi prelegerile prin mergerea la maslu, ingropatiuni s. a.

(Déca s'aru face și la noi ingropatiunile la 4 óre dupa amédi, ori fia și la 10 óre înainte de amédi, în care tempu și maslulu s. a. — invetiatoriulu cantori le-aru cadé acést'a fórte bine fatia cu scóla.)

bb) Sa prescria nisce orenduiele, încátu s'aru poté concede, și cine aru fi îndreptatitu, sa concéda licentia invetiatoriulu, de a remáne dela prelegere în casu, cându s'aru pretinde acést'a dela elu; cine sa ingrigésca la casu de bóla și alta absentare a invetiatoriulu, a nu se intrerumpe invetiamentulu.

3. Aru mai fi unu momentu de netrecutu cu vederea, cându adeca unu teologu absolutu aru ajunge, sa fia alesu undeva de preotu, și esiá aru trebui sa lasé postulu invetiatorescu, ori altulu póte ca aru vrea sa-si cerce fericirea la alta scóla s. a. — În privinti'a darei demissiunei inca aru fi bine sa prescria „Organisarea“ nisce orenduiele, cá sa nu remána și prin acést'a scóla de odata și pre neasteptate lipsita de invetiatoriu, întocmai cá la casulu de mórté.

4. § 74 incheia cu urmatórele: „ocupatiunile, ce le potu indeplini în locu și afara de órele scolastice, li se potu concede dela senatulu scolasticu.“

Fiindu ca în ori-care comuna se ivescu ocupatiuni de deosebite feliori, ce le aru poté implini invetiatorii afara de órele de prelegere, cade dar' în sfer'a „Organisarei“, a opri strinsu pre acelea, cari séu ca nu se potrivésca de locu cu chiamarea invetiatorésca, séu ca-i rapésca invetiatoriulu tempu prea multu — astu-feliu suntu crájmariulu, arendasi'a, notariatulu s. a.

Suplementu.

§ 79 suna: „Fia-care invetiatoriu tramite senatulu epitropescu eparchialu 2% din salariulu anualu, cá sa se forme unu fondu de pensii pentru veduve și orfani, care fondu se va regulá mai târdú.“

Acestu § este unulu dintre cele mai grele de întielesu, din câte cuprinde în sine „Organisarea“; fiindu ca ne povestésce, cum-ca fia-care invetiatoriu tramite senatulu epitropescu eparchialu 2% din salariulu anualu, cá sa se formeze unu fondu de pensii pentru veduve și orfani; — fára cá sa ne spuna apriatu, ca ce voiesce cu acést'a naratiune? —

Este adevératu, ca pâna acum nu amu auditu, sa fi tramitiendu nescari-va invetiatori 2% din v' unu salariu vre-unui senatu epitropescu eparchialu, cá sa se formeze vre-unu fondu de pensii pentru nescariva veduve și orfani; înse publicarea anuntieloru cade în sfer'a dinarielor, dar' nici decum într'a „Organisarei“.

Apoi nici cá anuntiu nu 'si implinesce acestu § missiunea sea, cum se cade; pentru ca:

a) Ce soiú de invetiatori tramita senatulu epitropescu eparchialu 2%? —

b) Senatulu epitropescu eparchialu din care metropolia tramita 2%? —

c) Din alu cui salariu tramita 2%? —

d) Din ce feliu de salariu alu cuiva tramita 2%? —

e) În totu decursulu servitiului loru, séu numai pâna la unu tempu anumitu, séu odata pentru totu-dé-un'a tramita acei invetiatori 2% din salariulu cuiva? —

f) Sa dicemu, ca „Organisarea“ scie, cumca cele 2% le tramita invetiatorii din salariulu loru; ei bine! — dara acum pentru ale cui veduve, pentru ai cui orfani? —

g) Chiaru déca scie „Organisarea“ ca fia-care invetiatoriu tramita 2% pentru sustienerea însusi a veduvei sele și a orfaniloru sei; totusi 'lu îndreptatesce cine l'au invetiatu sa faca asiá ce-va, fórte, fórte! — pentru ca déca pune omulu din munc'a sea bani la pastrare, are dreptulu sa se folosésca la casu de lipsa și elu însusi din acei bani, cari suntu chiaru averea sea, ori din venitul, ce'lu dau acei bani ai sei, dara nu numai veduv'a și orfanii sei: asiá dara legea, care a îndemnatu pre acei invetiatori sa dee 2% la fondu de pensii, are sa prescrie pensiiune mai întâiu însusi pentru invetiatorii, dupa ce adeca au servitu scólei unu

cursu de ani anumiti, ori déca au ajansu, și mai înainte de espirarea acestui cursu, în stare de a nu mai poté servi scólei; apoi sa pensiuneze firesce și pre veduvele și pre orfanii invetiatoriloru.

Firearu acum invetiatorii, despre cari ne povestésce § 79 atâtea netipsuiele, cine aru fi; înse de cum-va întielege „Organisarea“ sub acele pecate chiaru pe invetiatorii nostri; atunci:

Tristu și fórte uritu aru fi, a asteptá feme'a sa-i móra barbatulu, și copiii sa le móra tat'a, celu neputinciosu de a mai servi în postulu invetiatorescu, cá sa capeté ei mai curendu pensiiune, prin care sa póta apoi tráfi mai usioru!!

Bine, póte sa dica acum cine-va, dara de unde sa faci pensiiune invetiatoriloru, caduti la neputinti'a, de a mai servi scólei, cându nici baremu sustienerea scóleloru nóstre populari nu este pretutindenea asecurata, și — noi nu avemu fondu scolasticu generalu — ba nici speciali — pentru scólele nóstre poporali, cum au alte popóre (chiaru și în patri'a nóstra! —

Ce scóle poporali? ce atâtea fonduri pâna și pentru a pensiuná pre nisce pecatosi de invetiatori? — voru adauge alti; nu sciti, ca spre a poté cine-va fericí unu poporu, trebuie sa aiba o inteliginti'a súperiora, și — pentru acést'a ne trebuiescu scóle înalte? —

Prin urmare la infintiarea și sustienerea astorufeliu de scóle vomu abate de astadi înainte din tóte puterile nóstre!

Iéra pentru ca avemu în poporul nostru și ómeni vitiosi, sa ne silimú, a-i scapá de acést'a — biciindu vitulu, sguindu-lu, sbucumandu-lu, sdrobindu-lu și asiá stirpindu-lu din fundamentu! Si fiindu ca afectele se potu domoli nu prin parimii, ci prin impresionári imediate asupra simtrei din afara, petrundietorie prin acést'a la sufletu, provenite dela scene triste, la cari eroii caditura victim'a periciei: — asiá dara trebuie sa facemu fonduri pentru teatre; fonduri pentru academii!

Astfelu — apoi — vrendu — nevrendu — trebuie — — — bietulu crestintu sa dica, cá — — — au dreptate; pentru ca:

Déca nu vremu sa ne pastrámu limb'a s. a. sustienendu scólele poporale — trebuie sa facemu fonduri pentru teatre, avendu placerea, a ni-o mai audi baremu sunándu pre bina! — trebuie sa facemu mai întâiu de tóte academii; cá sa o afle urmasii nostri, cei ce o voru mai dóri, baremu în bibliotecele acestor'a, și sa o studieze, cá — pre o limba clasica!!

(Va urmá.)

Branu, în 10 Iuliu c. v. 1871.

Necrologu. Luni în 5 ale luni curente fu dusu la grópa unulu dintre cei mai activi și zelosi preoti ai acestui țienutu, ba amu poté dice dintre cei mai distinsi în archidieceasa.

Repausatulu în Domnulu este preotulu din comun'a Branului Sohodolu, Ioanu Puscariu, care fiindu nascutu la anulu 1798 în lun'a Decembre în etate de 73 ani, dupa unu servitiu acuratu în decursu de 50 ani la altariulu Domnului, în urm'a unei receli altmintrelea slabitu de betránétie 'si dede sufletulu seu în mânilé creatoriului. Preotulu Ioanu Puscariu au fostu unu modelu de parinte adevératu, cáci elu, pricependu vocea tempului, crescú pre toti 5 fii ai sei în scoli, încátu fiescu-carele castigándu-si o eruditieune mai mare séu mai mica, ocupa locuri onorifice în societatea nationala romána; iéra pre 4 fiice ale sale inca le chivernisi cuviinciosu. Repausatulu în Domnulu este tata Ilustratiiei Sele, dlui jude la tribunalulu supr. judecatorescu din Pest'a, Ioanu cav. de Puscariu, a dlui advocatu de tíera Iosifu Puscariu în Brasiovu, a preotulu din Sohodolu Leontinu P., a vice-judelui cercnalulu din cerculu Venetiei la Fagarasiu Iug'a P. și a p. o. profesorulu seminariulu și asesorulu consist. Dr. Ilariu Puscariu. A mai dice ce-va lângá aceste date spre laud'a eterna a fericitului în Domnulu efflu de prisosu. Asemenandu starea materiale de care au dispusu acestu demnu preotu cu rezultatele prestate prin crescórea cea buna a fiiloru sei, acelea remanu neproporcionatu în deretulu acestor'a; însa unu zelu neobositu și o vointia tare, care l'a condusu pâna în cele din urma dile ale sale au invinsu tóte greutatele. Din aceste consideratiuni și din privinti'a la caracterulu celu nepatatu și purtarea acurata a oficiulu preotiescu din partea repausatulu, avú Esce-lenti'a Sea Par. Archiepiscopulu și Metropolitulu An-

